

Yhteenveto

Palveluväylän viitearkkitehtuurin päivitys

Lausunnonantajan saate

Lausunnonantajia: 1

Yleiset kommentit palveluväylän viitearkkitehtuuriin ja sen dokumentteihin

Digia Finland Oy Anne Marita
Honkaranta

28.8.2015

Rajaukset:

Jäimme pohtimaan, miksi määrittely ei sisällä kuvausta hallintamallista? Kokemuksemme mukaan palveluväylän kustannustehokas ja arkkitehtuuriperiaatteet täyttävä tuottaminen on käytännössä hyvin haastavaa ilman hyvin määriteltä hallintamallia.

Sanasto, terminologia ja synonyymit:

- Sanasto puuttuu kokonaan palveluväylän operaattorin osapuoli.
- Yhteenvetoliitteessä puhutaan samaa tarkoittavasta termistä sekaisin "julkinen väylä" ja "julkinen palveluväylä". Sivun 5 kuvassa on julkinen väylä, kun sen alla olevassa tekstissä puhutaan julkisesta palveluväylästä. Sama koskee myös päädokumenttia, mm. sanastossa puhutaan sekä julkisesta väylästä ja julkisesta palveluväylästä.
- Päädokumentissa ja sen liitteissä on todennäköisesti sekaannusta termien "tarjoaja" ja "tuottaja" käytössä. Päädokumentissa mm. kappaleen 5.2 kuvassa puhutaan tarjoajasta, kun taas liitteen 2 sivun 6 toisessa kuvassa puhutaan palvelun tuottajasta.
- Liitteen 2 toisesta kuvasta voisi saada sen käsityksen, että palvelun tuottaja välittää tiedon suoraan palvelun hyödyntäjälle. Kuvassa voisi olla selkeämmin nähtävissä yhtenä osapuolena julkinen palveluväylä. Julkinen palveluväylä on tosin mainittu tekstissä. Väärinymmärrys saattaa syntyä silloin, kun kuvia käytetään ilman selitetekstejä.
- Päädokumentin sivun 5 kokonaisarkkitehtuurikuvassa puhutaan termistä "VA julkinen vyöhykeväylä", joka sisältää palveluväylän, vyöhykeväylän ja liityntäkatalogin. Oletettavasti tällä tarkoitetaan kansallista palveluväylää?

è Ehdotuksena on, että epäselvyyksien välttämiseksi sanastoon lisätään synonyymit tai käytetään yhtenäistä termistöä kaikkialla

-Sidosarkkitehtuureissa olisi oleellista olla mukana sähköinen varmennepalvelu, jonka avulla virkakortti-VETUMA-TUPAS- ja mobiilivarmenteiden käyttö varmentamiseen on mahdollista. Varmenteiden hallinta ja jakaminen tulisi olla keskitetty palvelu niin, että kansalainen voi käyttää minkä tahansa tahon

varmenteita; tieto varmentamisesta jää esim. ROVAan ja palvelu mahdollistaa minkä tahansa yleisesti käytetyn, turvallisen varmenteen käytön. Olisiko ROVA looginen paikka ko. palvelulle? Tai julkisen väylän lokipalvelu?

à sähköisten palveluiden ketju katkeaa ja niiden hyöty laskee, koska allekirjoitusten vuoksi asioita käsitellään ja arkistoidaan edelleen paljon paperilla

-Sidosarkkitehtuureissa Sähke 2 normi on velvottava. Sähke 2 onkin tärkeä normi sähköisen aineiston säilyttämisen turvaamisessa. Olisiko Sähkettä syytä väljentää tai hyväksyä esim. Sähke I mukaisia ratkaisuja?

à paljon palveluissa tarvittavaa aineistoa (esim. kaava-aineistot) on jäänyt digitoimatta. Yksi syy tähän on sähköisen säilyttämisen luvan puuttuminen. Sähke 2 mukaisen sähköisen säilyttämisen luvan saaminen on hidas ja kankea prosessi, johon ryhtyminen vie paljon resursseja -> useat julkishallinnon toimijat jättävät paljon aineistoja digitoimatta tai virallisten digitaalisten arkistojen ulkopuolelle -> koko sähköisen asioinnin ketju katkeaa usein tarpeeseen hakea arkistosta papereita..

Palvelunäkymien kehittäminen niin, että kansalainen näkee oikeasti kaikki saatavilla olevat palvelut on erittäin keskeistä koko infrastruktuurin käytölle ja käytettävyydelle. Nyt sähköinen asiointi mielletään tapahtumaksi, jossa käyttäjä etsii verkosta monin tavoin ensin asiointipalvelua, sitten sieltä haluamaansa lomaketta (jonka tiedot eivät useinkaan siirry suoraan asianhallintaan tai siirtyvät viiveellä manualisen tai semi-manuaalisen käsittelyn vuoksi), ja jää sitten odottamaan vastausta /päätöstä. Sähköisessä asiointimaailmassa tämä malli on vanhentunut, hankala ja epäkäytettävä. Ylipäätään koko sähköisen asioinnin käsite saa väärä mielleyhtymiä nykyisten kankeiden, epäkäytettävien ja asiointiprosessista vain alkupään sähköistävien asiointipalveluiden vuoksi.

Digitaalisilla palveluilla on merkittävä rooli sekä palveluiden tehostajana että käytön mahdollistajana. Esimerkiksi Luhangan kunnan kesäasukkaalle ei ole helppoa asioida kunnan fyysisessä palvelupisteessä muuna kuin kesälomansa aikana. Henkilöiden liikkuvuuden ja mobiilijärjestelmien lisääntyessä digitaalisten palveluiden turvaaminen ja saatavuus on osa yhteiskunnan perusinfrastruktuuria.

Palveluväylän odotetaan tukevan uuden liiketoiminnan syntymistä. Tämä lienee osin perusteltua.

Geneeristen palveluiden tuotteistaminen on kuitenkin hidasta ja kallista, jolloin suurella osalla yrityksistä ei ole mahdollisuutta tuottaa palveluita muuta kautta kuin se, että jokin taho (viranomaistaho) tilaa ne. Tällöin käy usein niin, että palvelusta ei tule yleistettävää, vaan siihen jää liikaa tilaaja-spesifisiä yksityiskohtia ja terminologiaa.

Sopimukset:

Pitäisikö palveluväylän operaattorin / VRK:n hallita sopimuksia keskitetysti, vaikka palvelusopimus tehdään tuottajan ja hyödyntäjän välillä? Pitäisikö sopimustenhallinnan olla hierarkkinen niin, että kaikki väyläsopimusta koskevat osapuolten palvelusopimukset olisivat nähtävissä väyläsopimuksen alla? Sopimushallinta voisi olla osa operaattorin toimintaa niin, että operaattori tukisi kahdenvälisten vakiomuotoisten sopimusten tekemistä (sopimusta mahdollisuus täydentää osapuolten kesken sovittavilla sopimusehdoilla). Palveluväylän operaattorin saattaa olla vaikea ennakoida ja varautua kapasiteettitarpeen muutoksiin, mikäli operaattorilla ei ole tietoa liittyvien palveluiden määrästä ja laadusta.

Jos sopimukset tehdään aina tuottaja-käyttäjä-periaatteella, niin sopimustenhallinta hajooa lukuisiin organisaatioihin. Onkohan tämä hyvä asia? Entä jos yhden palvelun tuottamiseen tarvitaan lukuisia tiedon tuottajia, tehdäänkö tällöin lukuisia eri sopimuksia? Yhden sopimuksen rautetessa koko palveluketju katkeaa

Viitearkkitehtuurikuvaus-dokumentissa todetaan, että palveluntarjoajan on varmennettava, että palvelun hyödyntäjällä on riittävä tietoturvasäilytys käytössä. Miten tämä tapahtuu käytännössä? Jos

palveluntarjoaja auditoi kaikki hakijat, tulee liittymisprosessista raskas ja hidas, ja se aiheuttaa käytännössä sen, että palveluntarjoaja ei halua tarjota palvelua. Jos auditointia ei suoriteta, ei palveluntarjoajalla ole kykyä tai mahdollisuutta varmentaa palvelun hyödyntäjän käyttämiä tietoturvamenettelyitä (tietoturva, tietoliikenneturva, laitteistoturva, tilaturva, henkilöturva).

Valvonnasta myös todetaan, että se on hajautettu kullekin toimijalle oman palvelunsa osalta. Eikö tämä ole aika raskas tehtävä palveluntarjoajalle, jos käyttäjiä on kymmeniä tai satoja? Valvontatehtävä voi johtaa palvelun maksullisuuteen, jolloin vain keskeiset palvelut ja palveluinnovaatiot tulevat käytännössä käyttöön, pienillä ohjelmistotaloilla ei ole varaa tai kykyä hinnoitella mahdollisesti monista palveluntarjoajien palveluista koostuvaa palveluketjua kunnolla palveluihinsa, ja palveluihin kohdistuu myös hintariski (tarjoaja muuttaa hinnoittelua yksipuolisesti).

Väylän palveluiden tarjoajan tulee vastata myös palvelutasosta ja kapasiteetista. Mistä palveluntarjoaja saa varat näihin kaikkiin tehtäviin?

Miksi väylän tulee perustua kokonaisuudessaan avoimeen lähdekoodiin? Avoimuus on hyvä, mutta tietoturvasyistä voisi olla parempi jättää julkistamatta esim. audit trail-, seuranta- ja tietoturvaosioiden koodeja. Yhteenvetodokumentti, s. 7.

Jos palveluväylän on tarkoitus olla vikasietoinen (viitearkkitehtuurikuvaus s. 15), niin miksi excel-liitetaulukossa palvelun skaalattavuus on lähinnä ohjaava, ei velvoittava vaade?

Palveluväylän viitearkkitehtuurin ja sen dokumenttien hyväksyntä *

- ☐ Hyväksytään ilman muutoksia
- ☐ Hyväksytään muutoksin (vaaditut muutokset on kuvattu tässä lausunnossa)
- ☐ Vastustetaan, perustelut

Digia Finland Oy Anne Marita 28.8.2015
Honkaranta

Hyväksytään muutoksin (vaaditut muutokset on kuvattu tässä lausunnossa)

Kommentit Palveluväylän viitearkkitehtuurin kuvaukseen

Lausunnonantajia: 0 ▼

Kommentit Kokonaisarkkitehtuuritaulukoihin (Liite 1)

Lausunnonantajia: 1 ▼

Kokonaisarkkitehtuuritaulukot ovat ymmärrettäviä

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Digia Finland Oy Anne Marita 28.8.2015
Honkaranta

Kyllä

Kokonaisarkkitehtuuritaulukot ovat hyödyllisiä

☒ Kyllä

☐ Ei

Digia Finland Oy Anne Marita 28.8.2015
Honkaranta

Kyllä

Kommentit ja huomiot Kokonaisarkkitehtuuritaulukoihin sisältäen viittaukset taulukko kohtiin

Digia Finland Oy Anne Marita 28.8.2015
Honkaranta

-excel-tilukon Tietoturvaperiaatteissa KATAKRI on luokiteltu hyödylliseksi/suosittelavaksi, eikö sen tulisi olla vähintään pakollinen (vyöhykeväylille suunniteltiin/ehdotettiin myös kansainvälisiä palveluita viitearkkitehtuuri-dokumenteissa)

-Prosessilista: kuka, missä ja miten koostaa palvelun käytön raportit? Miten ne saa käyttöön, vai saako niitä? Kuka seuraa raportteja mm. käytön laajuus, frekvenssi jne.?

-Prosessilista/Sopimusten hallinta: "Palveluväylän käyttöehtojen määrittäminen, eri toimijoiden keskinäisten käyttösopimusten hallinta. Palveluväyläorganisaatioiden ja palveluväyläoperaattorin sopimusten hallinta" Tulisiko tässä lukea: Palveluväyläorganisaatioiden ja palveluväyläoperaattorin välisten sopimusten hallinta".

-Prosessilista: kuka on palveluväylän ylläpitäjätaho? VRK? Olisiko ylläpitäjä hyvä määrittellä myös roolilistaan? Palveluväyläoperaattorille jää vastuu /valta aika palveluiden tuotteistamiseen ja ehtojen määrittelyyn ÷ onkohan tämä käytön ja kehittämisen kannalta lopulta hyvä asia?

-Rooleista taitaa puuttua taho joka vastaa hallintamalleista, sopimusten hallinnasta ja tarkastamisesta, sopimusrekisteristä ja koordinoitusta kehittämisestä?

Kommentit Viitearkkitehtuurin yhteenveto-dokumenttiin (liite 2)

Lausunnonantajia: 0 ▼

Kommentit Viitearkkitehtuurin yhteenvetokuvaan (Liite 3)

Lausunnonantajia: 1 ▼

Palveluväylän yhteenvetokuva on ymmärrettävä

☒ Kyllä

☐ Ei

Digia Finland Oy Anne Marita 28.8.2015
Honkaranta

Kyllä

Palveluväylän yhteenvetokuva on hyödyllinen

☒ Kyllä

☒ Vastausvaihtoehto

Digia Finland Oy Anne Marita 28.8.2015
Honkaranta

Kyllä

Kommentit ja huomiot Yhteenvetokuvaan (sisältäen viittaukset tekstiin)

Digia Finland Oy Anne Marita 28.8.2015
Honkaranta

Hyvä ja selkeä kuva.

[Mene edelliselle sivulle](#)